

**Elektronisko sabiedrības saziņas līdzekļu attīstības
NACIONĀLĀ KONCEPCIJA
2000.-2002.gadam
(pieņemta ar lēmumu Nr.74 1999.gada 2.jūlijā)**

Kopsavilkums

Koncepcijas pilns teksts pieejams Nacionālajā radio un televīzijas padomē.

11.1. Veicināmie raidorganizāciju attīstības virzieni

11.1.1. Lai sekmīgi veiktu visus nacionālā pasūtījuma uzdevumus, **Latvijas Radio** darbība paplašināma, izveidojot četras 24 stundu programmas un tās visur izplatot stereo variantā.

Latvijas Radio 1 - nacionālā, informatīvi analītiskā programma - izplatāma visā Latvijas teritorijā. 1.programmai veicami nacionālā pasūtījuma galvenie uzdevumi, veidojot raidījumus dažādām paaudzēm un mērķauditorijām.

Latvijas Radio 2 - integrācijas programma - izplatāma lielākajās pilsētās: Rīgā, Daugavpilī, Rēzeknē, Liepājā, Ventspilī un to apkārtnē.

Latvijas Radio 3 - muzikāli kultūrizglītojoša programma ``Klasika`` - izplatāma Rīgā kā arī Latvijas lielākajos kultūras centros: Liepājā, Ventspilī, Valmierā, Daugavpilī, FM 2 diapazonā.

Latvijas Radio 4 - izklaidējoši izglītojoša komercprogramma - izplatāma visā Latvijas teritorijā FM 2 diapazonā.

Četru programmu apraides īstenošanai Latvijas Radio vajadzībām nepieciešams atbilstošs finansējums. Kamēr tas nav nodrošināts no valsts budžeta vai abonentmaksām, koncepcijas realizācija saistāma ar paša Latvijas Radio aktivitātēm, pirmām kārtām panākot 1.programmas kvalitatīvu izplatīšanu visā Latvijas teritorijā.

11.1.2. Lai nodrošinātu nacionālā pasūtījuma uzdevumus, **Latvijas Televīzijā** arī turpmāk jāsadzīvo divas programmas.

11.1.3. **Nacionālajai radio un televīzijas padomei** 2000.gadā izstrādāt atsevišķu detalizētu koncepciju tieši sabiedrisko raidorganizāciju un sabiedriskās apraides sistēmas attīstībai.

11.1.4. **Komerčiālo radio raidorganizāciju** tālākās attīstības virzieni:

- papildus esošajiem, jaunu nacionālu komercradio veidošana līdz 2003.gadam nav lietderīga;
- reģionālo tīklu veidošanas tālākais virziens jāizlemj, katru gadījumu izskatot atsevišķi;
- pašreiz jau esošo reģionālo radio skaits ir gandrīz optimāls;
- vēlama un atbalstāma ir nelielu vietējo radio veidošana.

11.1.5. **Komerčiālo televīzijas raidorganizāciju** tālākās attīstības virzieni:

- konkursa izsludināšana otra visu Latviju aptveroša komerctelevisijas tīkla izveidošanai izlemjama tikai pēc rūpīgas socioloģisko un ekonomisko apsekojumu analīzes;
- reģionālo tīklu veidošanas tālākais virziens jāizlemj, katru gadījumu izskatot atsevišķi;
- vēlama un atbalstāma vietējo komerctelevisiju veidošana pilsētās, kur tās vēl nav izveidotas.

11.1.6. Veicinot un pārraugot **kabeļu un satelītu televīzijas** sistēmu attīstību Latvijā, turpmākajos trīs gados Nacionālā radio un televīzijas padome uzskata par nepieciešamu:

- retranslējamo programmu sarakstā iekļaut gan programmu valodas, gan formātu ziņā sabalansētu minimālo programmu paketi;
- noteikt un pilnveidot kabeļtelevīziju apraides atļauju izsniegšanas kārtību un praksi. Izstrādāt atšķirīgas prasības kabeļtelevīzijām, atkarībā no lomas, kāda tām ir konkrētā apvidus televīzijas pakalpojumu spektrā.

11.2. Jaunu tehnoloģiju attīstība

- pārstrādājami Latvijas valsts radio un televīzijas centra pakalpojumu tarifi, nosakot tos proporcionāli apraidāmajai teritorijai;
- 2001.gadā nododama ekspluatācijā jauna radio un televīzijas stacija Alūksnē;
- līdz 2001.gadam nomaināmas vecās analogās radio releju līnijas pret ciparu releju līnijām;
- apzinot šobrīd piedāvātās satelīttelevīzijas iespējas un prognozējot radio, televīzijas un sakaru attīstības tendences nākotnē, izstrādājams tehniskais projekts visu valsti aptverošu televīzijas tīklu tehnoloģiskajai rekonstrukcijai, lai tie kļūtu efektīvāki un ekonomiskāki;
- lai nodrošinātu pāreju uz ciparu televīziju, Nacionālā radio un televīzijas padome plāno nākotnē izmantot divus frekvenču blokus astoņām televīzijas programmām visu Latviju aptverošam ciparu televīzijas tīklam. Papildus tam katrā no trim reģioniem: Kurzemē, Latgalē un Rīgā - plānots izmantot vienu frekvenču bloku, kas ļaus katrā no minētajiem reģioniem izplatīt četras televīzijas programmas;
- ciparu radio programmu izplatīšanai tiek paredzēts izmantot divu frekvenču bloku, kas ļaus raidīt 12 radio programmas visā Latvijas teritorijā. Katrā no trim reģioniem: Kurzemē, Latgalē un Rīgā - paredzama viena frekvence sešu radio programmu izplatīšanai;
- atteikšanās no vidējiem viļņiem saistāma ar pāriešanu uz ciparu radiofoniju, jo, uzsākot DAB apraidi vairs nav lietderīgi izplatīt radio programmas vienlaikus trīs diapazonos. Paralela raidīšana ultrašviļņos un DAB saglabājama līdz tam laikam, kad iedzīvotāju rīcībā būs pietiekami daudz ciparu radiouztvērēju. Pārejas periods no UĪV diapazona uz DAB varētu ilgt līdz desmit gadiem.

11.3. Nepieciešamās izmaiņas likumdošanā

Nacionālā radio un televīzijas padome, uzmanīgi sekojot Eiropas likumdošanas pilnveidošanas gaitai Eiropas Padomes un Eiropas kopienas valstīs, turpinājusi pilnveidot arī mūsu valsts likumdošanu. Padomes izstrādātajos un iesniegtajos un 1998.gadā Saeimā pieņemtajos Radio un televīzijas likuma grozījumos ir jau ietvertas 1998.gadā labotās Eiropas konvencijas ``Par pārrobežu televīziju`` kā arī Eiropas Savienības 1997.gada Direktīvas 97/36/EC tiesību normas, kas EP un EC valstīs būs obligātas 2001.gadā. Padomes un raidorganizāciju uzdevums - pilnībā izprast visu likuma normu nianšes un iemācīties strādāt pēc šiem visjaunākajiem likumiem.

Līdz ar elektronisko mediju un tos nodrošinošo tehnoloģiju ārkārtīgi straujo attīstību un tīpašuma formu starptautiskošanos, šos medijus vairs nav iespējams iegrožot ar šaurām aizliedzošām likuma normām vienas valsts likumdošanas ietvaros. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc savas valsts likumdošanu nepieciešams pieskaņot Eiropas vienotajai likumdošanai.

Papildinot likumus, uzsvars liekams uz naudas sodu palielināšanu, bet vēlami saturiskie grozījumi panākami ar konkursiem un producentu ciešāku iesaistīšanu nacionālā pasūtījuma uzdevumu izpildē.

Lai veicinātu elektronisko sabiedrisko saziņas līdzekļu jomas tālāku attīstību, Nacionālā radio un televīzijas padome aņņemas izstrādāt sekojošos priekšlikumus:

- **atbilstoši Eiropas konvencijai ``Par pārrobežu televīziju``**,
 - grozījumiem Radio un televīzijas likumā esošā retranslācijas definīcijā, lai nepieļautu reklāmas pauzes aizpildīšanu,
 - grozījumiem Radio un televīzijas likumā noteiktā normā par Eiropā veidoto darbu proporcijām;
- **grozījumiem Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā**,
 - lai tiktu ievērota Eiropas Direktīvas 97/36/EC prasība nodrošināt visu televīzijas programmu raidīšanas atbilstību to likumu sistēmas normām, kuras attiecināmas uz publisku raidīšanu dalībvalstī;
 - lai tiktu nodrošināta iespēja administratīvo sodu par kodeksā paredzētajiem pārkāpumiem elektronisko sabiedrības saziņas līdzekļu jomā piemērot juridiskai personai - raidorganizācijai, kurai izsniegta licence;
- investīciju mērķprogrammai sabiedriskās apraides nostiprināšanai.

11.4. Abonentmaksas ieviešanas projekts

Lai nodrošinātu sabiedriskajai apraidei neatkarīgu finansējumu, nepieciešams pakāpeniski ieviest abonentmaksas. Tikai neatkarīgs finansējums var nodrošināt sabiedriskās apraides vissvarīgāko priekšnoteikumu - neatkarību no valdības, politiskajām partijām un finansiālajām grupām.

Nacionālā radio un televīzijas padome, analizējot vairākus pasaulē praktizētus fiksēta un neatkarīga sabiedriskā finansējuma veidus, kā Latvijas apstākļiem atbilstošāko izvēlējusies abonentmaksas noteikšanu sabiedriskā radio un sabiedriskās televīzijas uzturēšanai.

Nacionālā radio un televīzijas padome 1999.gadā izstrādā un iesniedz Saeimai un Ministru kabinetam sabiedriskā radio un sabiedriskās televīzijas abonentmaksu ieviešanas projektu. Tiek piedāvāta pakāpeniska abonentmaksu ieviešana, paredzot divu veidu maksājumus: pamatabonentmaksu un kopējo abonentmaksu. Pamatabonentmaksā ir nosacīti maza (ap 0,60 Ls mēnesī), un to maksā visas mājsaimniecības, kurās ir vismaz viens radiouztvērējs. Kopējo abonentmaksu (tā sākotnēji varētu būt 1,50 Ls mēnesī) maksā tās mājsaimniecības, kurās ir vismaz viens televizors. Kopējā abonentmaksā sevī ietver arī pamatabonentmaksu. No kopējās abonentmaksas ir atbrīvotas mājsaimniecības, kurās ienākumi uz vienu mājsaimniecības locekli ir mazāki par krīzes iztikas minimumu. Šāda sadalījuma nolūks ir, lai abonentmaksu galveno daudzumu segtu maksātspējīgie iedzīvotāji, un lai vienlaikus arī nabadzīgie iedzīvotāji, maksājot nelielu pamatabonentmaksu, tomēr piedalītos sabiedrisko raidorganizāciju finansēšanā un būtu tiesīgi izvirzīt prasības raidījumu veidotājiem.

Juridiskās personas maksā par visiem uztveršanas gatavībā esošiem uztvērējiem.

Abonentmaksu lielumu ik gadu nosaka Nacionālā radio un televīzijas padome kopā ar Latvijas Radio, Latvijas Televīziju, Labklājības ministriju un Brīvo Arodbiedrību savienību.

Ar abonentmaksām sabiedriskā radio un sabiedriskās televīzijas budžetā pakāpeniski jāaizstāj finansējums no valsts budžeta. Lai neapdraudētu sabiedrisko raidorganizāciju stabilitāti, valsts finansējuma daļa samazināma atbilstoši iepriekšējā gada abonentmaksu iekasēšanas rezultātiem.

Finansējuma pieaugumam no abonentmaksām jāklūst par pamatu arī reklāmas apjoma samazināšanai sabiedrisko raidorganizāciju programmās. Tāpat Padome uzskata, ka arī turpmāk saglabājama valsts līdzdalība sabiedrisko raidorganizāciju finansēšanā investīciju mērķprogrammu ietvaros.

Abonentmaksu sadali starp Latvijas Radio un Latvijas Televīziju nosaka Nacionālā radio un televīzijas padome atbilstoši abām raidorganizācijām noteiktajam nacionālā pasūtījuma apjomam.